

læst selve de græske Forfattere og de romerske Skrifter. Det største Geni har ikke kunnet gjøre det, selv Shælepeare var ikke istand dertil, naagtet han forsøgte flere Gange derpaa. Men det Børste er det, at man vil troe, at man kan kjende et Folks Historie, altsaa Folket selv, uden at kjende dets Litteratur og dets skønne Literatur, at man kan kjende det danske Folk, uden at kjende Dehleschlåger, uden at kjende Holberg osv., men dette er dog Noget, som vil være indlysende for Enhver, at man ikke kan. Altsaa dette næriere Kjendskab affkærer man, naar man ikke vil lære Eleverne det sproglige Studium samtidig med, at man vil lære dem Historie. Det er altsaa, som jeg før sagde: man vil Maalet, men man vil ikke give Midlerne dertil, idet man tager de Midler bort, der ere nødvendige til dette Maalets Opnaaelse. — Inden jeg gaaer over til, hvad jeg kunde have at sige imod det foreliggende Lovforslag, skal jeg tillade mig at berøre et Par Punkter og navnlig det Spørgsmaal, hvor Examen skal afholdes. Det er allerede omtalt saameget, at jeg kan fatte mig ganske kort. Dersom man stiller sig udenfor, paa Controllens paa den absolute Mistillids Side, saa vil man ogsaa tale som det ærede Medlem for Veile Amts 1ste Valgkreds; men jeg troer, at der er et høiere Standpunkt end det, som han indtog, og det er Hensynet til den enkelte Skoles Individualitet. Den enkelte Skole, den virkelige Skole er et Bæsen, som har sin Individualitet; den er ligesom andre Individualiteter bunden under visse Love og Forskrifter; den bør udvikle et Bæsen, som ikke bør dræbes; thi netop dette selvstændige Gnevæsen, som en Skole har, faaer stor Indflydelse paa mange Menneffer. Naar man tvinger dem alle ind i eet Spor, saa bliver det dog neppe derved muligt at bringe Censartethed i Bedømmelsen ved Examen, og saa gjør man Sit til at dræbe Skolen og dens Individualitet. Det er 12 Aar siden, at jeg her talte om et Forslag, som var blevet indbragt i Thinget af den daværende Rigsdagsmand for Aarhus Amts 2den Valgkreds om Gymnastikunderviisningen. Gymnastikunderviisningen blev dengang angreben her i Salen fra mangfoldige Si-

der; den blev erklæret for saa unaturlig en Underviisning for Børn, at — blev der sagt — Ingen kunde tænke paa at indføre den. Jeg har villet minde derom, fordi det har fyldt mig med Glæde at see, hvorledes man nu synes at have faaet Dinene op for denne Underviisnings Betydning, og i hvilken Grad man er skyldig at gjøre for den, hvad man kan. — Det Lovforslag, der her foreligger, maa jeg, efter hvad der ogsaa vil være de Herrer tydeligt af, hvad jeg har sagt, betragte som et Fremskridt og som et glædeligt Fremskridt; men der er dog Noget i samme, som jeg anseer for mindre heldigt, og jeg skal sige strax, hvad det er. Det er dette, at Lovforslaget paa to Steder er meget ubestemt, medens netop Forskrifter som disse synes mig at maatte være bestemte, da Ubestemtighed paa enkelte Punkter ikke kunne gjøre Andet end Skade. Det Første er, hvad der skal stilles ifødet for Græsk, som læses i den sidste Klasse af den første Afdeling. Der er antydet ifødet for Græsk: „særskilt Underviisning i Fag, som have særlig Betydning for den nævnte Retning.“ Dette er meget ubestemt, og det synes ogsaa af Motiverne, som om Tanken har været noget famlende ligeoverfor dette Punkt. Naar man vil overlade det til Disciplenes eget Valg, vil det blive meget vanskeligt at faae det ordnet; dette synes mig ikke at være heldigt, men det er jo Noget, som vil kunne afhjælpes. Det Andet er den ubestemte Stilling, som Underviisningen i Oldnordisk har faaet i Lovforslaget. Man har ikke villet optage det som tvungent Fag, og dert har man gjort Ret; thi da vi ere et lille Land, maae vi huske paa, at vi i saa Henseende ere i Disfavør af Beboerne af andre Lande, som ere større, idet jo altid Beboerne af et lille Land maae lære eet Sprog mere end Beboerne af et stort Land. Vi kunne f. Ex. her i saa Henseende godt sammenligne os med Tybfferne; vi skulle jo lære Tydsk, Fransk, Engelsk, Latin og Græsk, men vi skulle tilmed lære Dansk. Det er Noget, som man ikke altid lægger Mærke til, at der er en Nødvendighed for et lille Folk, naar man vil lære Kultursprogene, da at lære eet Sprog mere end Folk, der ere store. Vil man nu ovenikjøbet tage Oldnordisk med, saa